

T-84



T-84 – ukraiński czołg podstawowy, będący modernizacją radzieckiego czołgu T-80UD.

Historia

W czasach ZSRR miasto Charków było jednym z największych i najważniejszych ośrodków zbrojeniowych w Układzie Warszawskim. Właśnie na Ukrainie powstały czołgi T-34, T-44, T-54, T-55 oraz T-64. Rozwój kolejnych wersji tego ostatniego wozu była zadaniem Charkowskiego Biura Konstrukcyjnego Morozowa (ChKBM) natomiast produkcja Charkowskich Zakładów im. Małyszewa. W połowie lat 80. czołgowy ośrodek na Ukrainie rozpoczął produkcję najnowocześniejszych ówczesznie czołgów sowieckich T-80. Po upadku ZSRR, Ukraina dynamicznie włączyła się do walki o światowe rynki. Jeszcze w 1993 roku w ChKBM zapadła decyzja o kontynuowaniu rozwoju T-80. Rok później skończono kompletowanie pierwszego prototypu czołgu T-84. W jego nazwie można upatrywać nawiązania do słynnego charkowskiego T-64 z czasów świetności Związku Radzieckiego.

Pierwsza wersja czołgu T-84 różniła się od swojego pierwowzoru (czołgu T-80) nowym systemem kierowania ogniem, wymieniono nocny system celowniczy działonowego, zamontowano wyświetlacz danych komputera balistycznego. Wprowadzone ulepszenia znacznie zwiększyły możliwości zwalczania celów, także ruchomych, przy wykorzystaniu nocnego systemu celowniczego. Zmiany w konfiguracji opancerzenia ograniczyły się do zastąpienia oryginalnego pancerza reaktywnego Kontakt-5

lokalnym odpowiednikiem. Na bokach i tyłu wieży umieszczono nowe charakterystyczne zasobniki. W czołgu tym zamontowano nowy zespół napędowy z 1200-konnym silnikiem 6TD-2. Głównym celem tych wszystkich zmian było zastąpienie oryginalnych, rosyjskich części lokalnymi ukraińskimi. Według producenta 98% tego czołgu było rodzimej produkcji. Tak wyposażony czołg zadebiutował w 1995 roku na salonie IDEX w Abu Zabi.

T-84M Opłot



W 1998 roku prototypowa wersja T-84 stanęła do przetargu na nowy czołg podstawowy dla Grecji. W przetargu tym wygrał czołg Leopard 2A6, pokonując oprócz T-84 także francuskiego Leclerca, brytyjskiego Challengera, amerykańskiego Abramsa i rosyjskiego T-80U. Czołg T-84 ustępował większości przeciwników pod względem wyposażenia elektronicznego. Stosunkowo wysoko za to oceniono mobilność czołgu. Pośrednim rezultatem wniosków z *greckiej lekcji* było opracowanie nowej wersji. Wóz został zaprezentowany w 1999 roku w Abu Zabi. Celem głównym charkowskich konstruktorów była dalsza *ukrainizacja* wozu. Wykorzystano całkowicie nową wieżę, spawaną z płyt walcowanych. Zastosowanie stali pancerniej o wysokich parametrach oraz zwiększenie grubości sprowadzonej osłony czołowej wpłynęło na wyraźny wzrost odporności. Zamontowano nowy, produkowany na Ukrainie pancierz reaktywny Nóż, boki kadłuba i układ jezdny osłonięto fartuchami o zwiększonej powierzchni. Zmodyfikowano przyrządy kierowania ogniem. Pojawił się również układ zgrywający oś armaty z osią optyczną celownika. Zamontowano również nowy celownik termowizyjny. Uzbrojenie pozostało bez zmian – 125 mm armata KBA-3. Masa nowej wersji wozu wzrosła z 46 ton do 48,5 tony. Jeszcze w 1999 roku nowa wersja T-84 weszła na uzbrojenie Sił Zbrojnych

Ukrainy.

T-84 Jatagan



Dysponując nowym, udoskonalonym czołgiem Ukraina ponownie włączyła się do rywalizacji na światowym rynku *pancernym*. Były ku temu dwie okazje, pierwsza w Malezji (gdzie T-84 przegrał z polskim PT-91M) i druga przetarg w Turcji. W Azji Mniejszej szlaki Ukrainie przecierał T-84M, lecz docelowo ewentualny sukces miał zależeć od nowszej maszyny. W 2000 roku zakończono prace nad prototypem T-84-120. Pierwszą zasadniczą zmianą w stosunku do modeli poprzednich było uzbrojenie go w armatę KBM-2 kalibru 120 mm z lufą 50 kalibrów. Uzbrojenie dostosowano do NATO-wskich wymogów i standardów. Drugą cechą odróżniającą od Opłota było zastosowanie nowego zmechanizowanego układu ładowania. Tak przystosowany do tureckich i NATOwskich wymogów T-84-120 pod nową nazwą *Jatagan* przystąpił do przetargu który jednak nie został rozstrzygnięty. Turcy zrezygnowali z zakupu czołgów zagranicą i zdecydowali się stworzyć własny czołg podstawowy.

T-84 Opłot-M



Ewolucja T-80 nie zakończyła się na etapie Opłota i Jatagana. W Charkowie kontynuowano rozwój konstrukcji, skupiając się na dalszej poprawie wszystkich kluczowych elementów. Nowy ukraiński czołg, określony jako Opłot-M zaprezentowano w drugiej połowie 2008 roku. Nowa wersja ma nowy panoramiczny

celownik dowódcy, będący dominującym elementem jego sylwetki. Jest to urządzenie dziennie-nocne, zintegrowane z dalmierzem laserowym. Reszta elementów systemu kierowania ogniem nie uległa zmianie. W stosunku do Opłota i Jatagana, w nowym Opłocie-M zwiększono dość znacząco pancerz. Szacuje się, że ta wersja ma masę przekraczającą 50 ton. Najbardziej narażone na ostrzał powierzchni czołgu zostały osłonięte modułami z dwuwarstwowym pancerzem reaktywnym Nóż-2. Opłot-M uzbrojony jest w armatę KBA-3 kalibru 125 mm. Szybkostrzelność tej wersji T-84 wynosi 9 strz./min. Czołg wyposażono w optoelektroniczny system przeciwdziałania – ukraiński odpowiednik Sztory o nazwie Warta. Ostrzega on o opromieniowaniu czołgu wiązką lasera, pochodzącą np. z dalmierza. Opłota-M napędza silnik wysokoprężny 6TD-2E, rozwijając moc 1200 KM przy 2600 obr./min. Jednostka napędowa jest dwusuwowa z zapłonem samoczynnym, bezpośrednim wtryskiem i mechanicznym doładowaniem.



Montując nowy celownik zrezygnowano z charakterystycznej i znajdującej się w poprzednich wersjach wieżyczki dowódcy ze sterowanym zdalnie wkm 12,7 mm. Wkm KT-12,7, został przeniesiony na nowe stanowisko, znajdujące się z tyłu wieży.

Najnowsza wersja czołgu Opłot, oznaczana oficjalnie jako **BM Opłot** lub **T-84 Opłot-M** została przyjęta na uzbrojenie Sił Zbrojnych Ukrainy rozkazem ministra obrony nr 285 z dnia 28 maja 2009 r. Stało się to po zakończeniu kilkumiesięcznych testów prowadzonych na poligonie 92 Brygady Zmechanizowanej (styczeń-kwiecień) z udziałem doświadczonej załogi oficerskiej ze składu 17 Brygady Pancерnej.

W stosunku do Opłota i Jatagana, w nowym Opłocie-M zwiększono dość znacząco pancierz. Szacuje się, że ta wersja ma masę przekraczającą 50 ton. Najbardziej narażone na ostrzał powierzchni czołgu zostały osłonięte modułami z dwuwarstwowym pancierzem reaktywnym Nóż-2. Opłot-M uzbrojony jest w armatę KBA-3 kalibru 125 mm. Szybkostrzelność tej wersji T-84 wynosi 9 strz./min. Czołg wyposażono w optoelektroniczny system przeciwdziałania – ukraiński odpowiednik Sztory o nazwie Warta. Ostrzega on o opromieniowaniu czołgu wiązką lasera, pochodzącą np. z dalmierza.

BM Opłot jest silnie opancerzony. Stanowi je zasadniczy pancierz warstwowy, ale także wbudowane w niego elementy (w kadłubie, wieży, burtach) pancierza reaktywnego Nóż. Odporność balistyczna jest jeszcze większa przy zastosowaniu dwuwarstwowego pancierza reaktywnego Duplet, będącego cięższą wersją rozwojową Noża



Czołg Opłot-M z pierwszej dostarczonej do Tajlandii partii – fot. MO Tajlandii

Załoga BM Opłot dysponuje zestawem peryskopów. Czołg ma w

wyposażeniu moduł nawigacyjny TIUS-NM z odbiornikiem satelitarnym oraz zestaw nowoczesnych środków łączności, w tym radiostacje, moduł szyfrujący, komutator łączności i interkom. Czołg wyposażony jest w system ostrzegający o promieniowaniu wiązką laserową Warta (ukraińska wersja Sztory) oraz wyrzutnie granatów dymnych Tucza.

Obecni użytkownicy

Tajlandia – zamówiono 49 czołgów T-84 Oplot

Ukraina – użytkowane kilkanaście sztuk T-84 w kilku wersjach

Gruzja – otrzymała 12 czołgów T-84 Oplot

Niedoszli użytkownicy

- Azerbejdżan – W 2011 roku Azerbejdżan był zainteresowany Oplotem, jednak w czerwcu 2013 roku wybrał rosyjski T-90.
- Bangladesz – W 2007 r. Armia Bangladeszu rozpoczęła negocjacje w sprawie zamówienia 76 czołgów T-84 Jatagan w pierwszej partii. W ciągu najbliższych kilku lat armii Bangladeszu zamierza wprowadzić znaczną liczbę Jataganów (200 do 300) w ramach swojego głównego programu zamówień publicznych na czołówkę bojową. Jednak w 2011 r. Bangladesz zdecydował się na zakup 44 czołgów MBT-2000.
- Grecja
- Malezja – Brał udział w malezyjskim konkursie czołgów, ale T-84 nie został wybrany i zamiast niego wybrano polski PT-91.
- Turcja



T-84 Opłot-M

Dane podstawowe	
Państwo	Ukraina
Producent	Fabryka im. Wiaczesława Małyszewa
Typ pojazdu	czołg podstawowy
Załoga	3 osoby
Historia	
Prototypy	1994
Produkcja	od 1994
Dane techniczne	
Silnik	KMDB 6TD-2, 6-cylindrowy, diesel, 1200 KM (890 kW)
Transmisja	mechaniczna
Poj. zb. paliwa	1200 litrów
Pancerz	stalowy, kompozytowy, reaktywny
Długość	7,086 m
Szerokość	3,775 m
Wysokość	2,215 m
Masa	46 ton
Nacisk jedn.	0,93 kg/cm ²
Osiągi	
Prędkość	65-70 km/h (na drodze) 45-50 km/h (w terenie)

Zasięg	450 km (na drodze) 350 km (w terenie)
Pokonywanie przeszkód	
Brody (głęb.)	1,8 m (bez przygotowania) 5 m (po przygotowaniu)
Dane operacyjne	
Uzbrojenie	
armata gładkolufowa KBA-3 kal. 125 mm karabin maszynowy KT-7.62 kal. 7.62 mm przeciwlotniczy karabin maszynowy KT-12.7 kal. 12.7 mm	